

γάλακτος, τουτέστι πολυφαγίας τοῦ νεογνοῦ· ὅταν δὲ τὰ κακὰ ταῦτα ἐπιμένωσι, καλὸν εἶναι πάντοτε νὰ καταφύγωσιν αἱ μητέρες ἢ οἱ οἰκογενειάρχαι καὶ εἰς τὴν ἀνάτριψιν τῆς κινίνης, ὥσπερ περιεγράψαμεν τοῦτο ἐν ταῖς σελίσιν 48—52 τοῦ πρώτου τόμου τῆς Μελίσσης τῶν Ἀθηνῶν.

Διαβεβαιοῦμεν δὲ μὲ τὸν θετικώτερον τρόπον τὰς μητέρας τέκνων ἢ τοὺς οἰκογενειάρχας ὅτι ΟΥΔΕΠΟΤΕ θὰ μεταμεληθῶσι διὰ τὴν πρὸς προμήθειαν τῶν φαρμάκων τούτων δαπάνην· ἐννενηκονταεναέκις δὲ τοῖς ἑκατὸν θὰ εὐλογοῦσι τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἀπεφάσισαν νὰ μεταχειρισθῶσι ταῦτα· διότι καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι δὲν θὰ ὠφελήσωσιν, οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ βλάψωσιν. Ἐὰν δὲ τὰ φάρμακα ταῦτα ᾗναι ἐνδεδειγμένα καὶ ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ, τότε οὐδεμία ἄλλη ἴσως γίνεται μεγαλειτέρα εἰς τὰς οἰκογενείας εὐχαρίστησις παρὰ τοῦ νὰ ἴδωσι τὰ τέκνα τῶν ἀναλαμβάνοντα ἀπὸ σπαραξικαρδίῶν στρόφων καὶ δεινοτάτης ἀσθενείας, ἅτινα ἀπειλοῦσιν, ὥς καὶ ἄλλοτε εἶπομεν τοῦτο (1) μαρασμὸν, καὶ τὸν ἐκ τούτου φρικωδέστατον καὶ ἐπωδυνώτατον θάνατον.

Εἰδησις σπουδαιοτάτη.

Εὐρέσις ὑδάτων ἐν τῇ Ἀττικῇ.

Μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἡμῶν εὐχαριστήσεως ἐμάθομεν καὶ σπεύδομεν ν' ἀναγγεῖλωμεν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις πρὸ τινῶν ἡμερῶν διώρισεν ἐπιτροπὴν ἐξ εἰδημόνων ἀνδρῶν πρὸς ἐξεύρεσιν καὶ αὐξήσιν τῶν ὑδάτων τῆς Πρωτευούσης, καὶ ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, συνελθούσῃ, διευθύνθη πρῶτον εἰς τὸν Ἰλισσὸν· ἐκεῖ δὲ, μάλιστα σκάψασα ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ ποταμοῦ, εὗρεν ὕδωρ ἄφθονον ἀναβλύζον, καὶ αὖθις χανόμενον· σκάψασα δὲ καὶ περαιτέρω τῆς πρώτης θέσεως, εὗρεν ἐπίσης ἄφθονον ὕδωρ ἀναβλύζον καὶ χανόμενον· τὸ αὐτὸ πείραμα καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας ἐπανάλαβε καὶ κατὰ τρίτην τινὰ θέσιν ἐντὸς τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ. Πεισθεῖσα δὲ ἐκ τούτων ὅτι ὑπάρχει μὲν ἔτι ἄφθονον

(1) Ἰδε Μελίσσης Ἀθηνῶν, Περίοδ. 6^α. τόμ. α. σελ. 49.

ὕδωρ ἐν τῷ ποταμῷ, ἀλλὰ ῥέει ὑπογείως, ὅπως οἱ μακαρίται Φόβελ καὶ Σιατοβοριάνθος πρὸ ἐξήκοντα περίπου ἐτῶν εἶπον, ἡμεῖς δὲ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐπανελάβομεν (1) ἀπεφάσισε τὴν ἐξόρυξιν τάφρου πλατείας ἐπικαρσίως τε καὶ κατὰ μῆκος τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ, μέχρις ὅτου εὗρεθῇ ἀποχρῶσα ποσότης ὕδατος· τὴν τάφρον δὲ ταύτην νὰ μετασχηματίσῃ ἔπειτα εἰς ὑδροθήκην χωρητικότητος πεντήκοντα ἑκατομμυρίων ὀκάδων νεροῦ. Ἐνταῦθα λοιπὸν θὰ συλλέγηται τοῦ λοιποῦ ὁ πολύτιμος οὗτος θησαυρὸς, καὶ ἐντεῦθεν θὰ διοχετεύηται πρὸς πότισιν ὅλων τῶν κατωτέρω τῆς θέσεως ταύτης κτημάτων. Προβλέπεται δὲ ὑπὸ τῶν εἰδημόνων ὅτι ἡ ποσότης αὕτη τοῦ ὕδατος εἶναι ἱκανὴ νὰ μετασχηματίσῃ ἅπαντα τὰ κατωτέρω τῆς ὑδροθήκης κατὰξον καὶ ἄγονα ὄντα κτήματα μέχρι Πειραιῶς καὶ Φαλήρου εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας· εὐκολώτατον μάλιστα εἶναι τότε τὸ ὕδωρ τοῦτο νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς πότιμον εἰς τοὺς ἐν Πειραιεὶ κατοίκους.

Μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην ἡ ἐπιτροπὴ διευθύνθη εἰς τὸν ὑποτιθέμενον Ἡρηδάνον, κατὰ τὸ πολύγωνον, ἢ τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως· ἐκτὶ δὲ ἀκριβῶς περίπου κατὰ τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς ὑπεδείξαμεν, εὗρεν ἱκανὴν ποσότητα ὕδατος, ἀναβλύζοντος καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ κατασκευασθῇ καὶ ἐνταῦθα ὑδροθήκη χωρητικότητος δύο ἑκατομμυρίων ὀκάδων νεροῦ. Διὰ τῆς ποσότητος δὲ ταύτης θὰ ποτίζονται τοῦ λοιποῦ ἀφθόνως ἅπαντα τὰ ἐκ τῆς δίψης καχεκτικώτατα ὄντα δένδρα τῆς ὁδοῦ τῶν Παιτησίων, τῆς ὁδοῦ τῶν Διοσίων, καὶ τῆς ὁδοῦ Σκλέπα· θὰ ποτίζονται συνάμα καὶ ἅπαντα τὰ παρακείμενα κτήματα· τὸ δὲ σημαντικώτερον πάντων εἶναι, ὅτι θὰ καταβρέχωνται αἱ ὁδοὶ καὶ οὕτω θ' ἀπαλαχθῶμεν ταχέως τῆς ἀποτυφλούσης ἡμᾶς ἐνίοτε κόνεως (τοῦ κονιορτοῦ), ἧς τινος εὐκόλως ἐσχηματίζοντα ἄχρι τοῦδε νέφη ὀλόκληρα, καὶ ἐπὶ ἐλαφρᾶς πνοῆς ἀντιθέτων ἀνέμων, καὶ μᾶς ἐμάστιζον ἀνιλεῶς.

Ἄς δοξάζομεν λοιπὸν τῆς θείαν πρόνοιαν· πρὸ δύο μὲν περίπου μηνῶν ἐν τῇ περὶ ποσίων καὶ ποτιστικῶν ὑδάτων πραγματεῖᾳ ἐγράφομεν τὰ ἐξῆς. «Καὶ ἐπὶ σμικρὸν δὲ ἔαν ἐδιστάζωμεν ἤδη περὶ τῆς καλῆς θελήσεως τῆς Κυβερνήσεως, ἡθέ-

(1) Ἴδε Μερίσσης Ἀθηνῶν περίοδ. θ'. τόμ. α. σελ. 70, καὶ 71.

»λαμὲν σιωπήσει τελείως, διότι πρὸ πολλοῦ ἀηδιάσαμεν ν' ἀκούωμεν μὲ κίνδυνον μάλιστα τῆς ζωῆς μας καὶ οὐ σμικρὰν βλάβην τῆς υγείας καὶ τῆς περιουσίας μας τὸ φωνῇ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.» σήμερον δὲ ἡ Κυβέρνησις, μὲ ὅλους τοὺς ὑπάρχοντας κατὰ δυστοχίαν ἔτι περισπασμούς της, διὰ περιφανῶν πράξεων ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ φωνὴ τῶν ζητούντων τὰ καλὰ ὑπὲρ τοῦ τόπου δὲν θὰ ὁμοιάζει τοῦ λοιποῦ τὴν φωνὴν τοῦ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Τὴν 24 Δεκεμβρίου 1863 ὁ Κύριος ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν, εὐχαριστῶν ἡμᾶς διὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς περὶ ποσίμων καὶ ποτιστικῶν ὑδάτων πραγματείας μας, ἔγραφεν ἐπισήμως πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ τὰ ἑξῆς. « Αἱ σκέψεις δέ, αἱ ἐν τῇ πραγματείᾳ ἡμῶν ταύτῃ ἐκτιθέμεναι, εἶναι οὐχ ἥττω σπουδαῖαι, καὶ ὡς τοιαῦται θέλουσι ληθῆναι ὑπ' ὅψιν προσηκόντως.» Πρὶν δὲ παρέλθουν δύο μῆνες ὁ Κύριος ὑπουργὸς ἔλαβε τῷ ὄντι προσηκόντως ὑπ' ὅψιν τὰς σκέψεις μας ἐκεῖνας καὶ ἐφρόντισε νὰ ποτίσῃ ἅπασαν τὴν διψῶσαν ἐν τῇ Ἀττικῇ φυτικὴν τε καὶ ζωικὴν φύσιν. Πόσον ἠπατημένοι θὰ εὐρεθῶσι μίαν ἡμέραν οἱ νομίζοντες ἔτι ἄωρον τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν. Πόσα πικρὰ δάκρυα δὲν πρέπει νὰ χύσῃσι πρὸς ἐξίλασμόν τῶν (ἂν ᾖναι ποτε δυνατόν νὰ τύχῃσιν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν των οἱ ἐλάψαντες ὁλόκληρον κοινωνίαν) ἐκεῖνοι, ὅσοι ἐμπόδισαν τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν νὰ φθάσῃ εἰς τὸν προορισμόν της· ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Τοιαῦται ἀπόπειραι ἂν γείνωσι καὶ εἰς τὸν Κηφισὸν εἵμεθα πεπεισμένοι πληρέστατα, ὅτι ἡ γῆ τῆς Ἀττικῆς θὰ καταντήσῃ γῆ τῆς ἐπαγγελίας, καὶ τότε δὲν θὰ στερώμεθα κρεάτων, ὅπως σήμερον, ὅτε εἵμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ἀγοράζωμεν τὰ ψόφια κατὰ κίλια ἀντὶ δύο καὶ τριῶν δραχμῶν τὴν ὀκτάν. Δὲν θὰ λιμώττωμεν τῶν ὀπώρων καὶ τῶν λαχάνων, ὅπως σήμερον καὶ πρὸ τινων μάλιστα ἐτῶν, ὅτε εἵμεθα ἠναγκασμένοι ν' ἀγοράζωμεν τὴν φράουλαν ἀνὰ δέκα πέντε δραχμὰς τὴν ὀκτάν. Ἐὰν δὲ ἐλλείψωσιν ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς καὶ αἱ αἶγες, τότε οὐδὲν ἴσως κλίμα θὰ ᾖναι τερπνότερον, υγιέστερον καὶ γλυκύτερον τοῦ κλίματος τῶν Ἀθηνῶν. Ἄπαντα μὲν τὰ πέραξ αὐτῶν κατάξηρα ὄντα σήμερον ὄρη καὶ οἱ λόφοι θὰ καλυφθῶσιν ὑπὸ δασῶν περὶ χυσκίων καὶ δένδρων εὐωδιστάτων καὶ καρπύμων· ἡ δὲ πεδιάς ἀενάως θὰ πρασινίζει καὶ θὰ τέρπει τὴν ὄρασιν ἐν δὲ τῷ ἡμέρῳ τότε κλίματι τῆς Ἀττικῆς δὲν θὰ ἔχῃ τις ἀνάγκην νὰ

φυλάττη ἐντὸς κλωβίων τὰ καλλικέλαδα καναρίνια καὶ τοὺς γλυκυφώνους κοσσίφους· διότι ταῦτα τότε θὰ συζῶσι μετὰ τῶν κατοίκων ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ καὶ ἐλευθερίᾳ, πτερυγίζοντα ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ καὶ πληροῦντα τὸν ἀέρα διὰ τῶν κελαδυσμάτων των.

Μία τῶν ἐνθιμωτέρων μας εὐχῶν ὑπῆρξε πρὸ καιροῦ τὸ νὰ περιοδεύσωμεν ἄνευ τινὸς πόμπου καὶ ἐπιδείξεως πανταχοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, εἰ δυνατόν μάλιστα καὶ κατὰ τινὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἀνατολῆς πρὸς ἀνίχνευσιν τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν, ἵνα προκαλῶμεν εὐτυχίμως καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεών μας τὴν διὰ τοῦ τύπου συζήτησιν καὶ θεραπείαν αὐτῶν, καὶ προλαμβάνωνται οὕτω αἱ κοινωνικαὶ δυσαρέσκειαι καὶ ψυχρότητες μεταξὺ κυβερνώντων καὶ κυβερνωμένων, ἥ καὶ αὐταὶ αἱ γεννώμεναι ἐκ τούτων στάσεις καὶ ἐπαναστάσεις. Καὶ πρὸ μὲν τῆς ὀκτωβριανῆς μεταπολιτεύσεως, γνωστὸν εἶναι, ὅτι οὔτε καὶ νὰ σκεφθῶμεν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθαμίας μας ταύτης μᾶς ἐπετράπη ποτὲ, ὑπὸ τῶν ἀπηνῶς καταδικωκόντων ἡμᾶς τότε. Μετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον ἡμῶν ἐκ τῆς ἐξορίας τὸ ἐκ τῶν γνωστῶν αἰτίων πλήρες ναυάγιον τῆς περιουσίας μας μόλις μᾶς ἐπέτρεπε ν' ἀποζῶμεν σηπόμενοι καὶ πεινῶντες. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦλάχιστον τῆς σήψεως δις ἀπεπειράθημεν διὰ τε τῆς μεσιτείας σεβαστῶν φίλων καὶ ἐγγράφως πρὸς τοὺς δυναμένους νὰ μᾶς παρέξωσιν εὐκολίαν τινὰ (τοῦλάχιστον τὴν ἀνέξοδον ἢ ἀναυλον μετάβασιν) πρὸς τοῦτο, καὶ δυστυχῶς ἀπετύχομεν ἢ μάλιστα καὶ παρεξηγήθημεν. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ καὶ ἄλλων παρεξηγήσεων προσθέτομεν ὅτι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ΟΥΔΕΝ ἄχρι τοῦδε ἐζήτησαμεν, ἵνα μὴ προσθέσωμεν δυσχερείαν τινὰ εἰς τὴν ἄλλως μὴ εὐχερῇ θέσιν της. Ἀλλὰ πόσον ἄρᾳ γε βᾶρος ἤθελε προσθέσει τὸ σαρκίον μας εἰς τὰ ἀτμόπλοια τῆς Ἑλληνικῆς ἐταιρίας; Ἄχ πόσον σκληρὸν εἶναι τὸ νὰ συναισθάνηται τις, ὅτι δύναται νὰ πράξῃ τι καλὸν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ νὰ μὴ ἐπαρκῇ πρὸς τοῦτο ἐξ ἰδίων του καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης εἰδήσεως τρίτου, ἱκανοῦ ὄντος ἐνίοτε τὰ πάντα νὰ παρεξηγήσῃ ἢ τὰ πάντα νὰ μετρήσῃ κατὰ τὸν πῆχυν τοῦ ἐλαττηρίου του.